

1949.gada 25.marts

Zināšanu, izpratnes, intereses un sadarbības aspekts

Vēsturiskā atmiņa un apziņa

1949.gada 25.marta deportācijām, to skaidrojumam, analīzei un izpētei veltīts ievērojams skaits publikāciju. Izcelt kādu īpaši, kuru saturs pilnībā atbilstu ne tikai vēstures un sociālo zinību, bet arī citu mācību priekšmetu specifikai, būtu ļoti grūti. Daudz kas, acīmredzot, būs atkarīgs no tā, kādus vēstures avotus, zinātniskās literatūras tekstus, žurnālistu rakstus un vizuālos materiālus izvēlēšies un izmantos sava mācību priekšmeta ietvaros izvirzīto mērķu un uzdevumu sasniegšanai. Zemāk piedāvātais informatīvo un arī analītisko materiālu saraksts izveidots un strukturēts, lai atvieglotu Rīgas Valsts vācu ģimnāzijas pedagogiem vispiemērotākā materiāla atrašanu un veiksmīgu izmantošanu. Tiesa, vienlaicīgi jāuzsver, ka piedāvāto sarakstu nevajadzētu uzskatīt kā kaut ko pabeigtu. Esmu centies izcelt, manuprāt, pašus būtiskākos, interesantākos un tieši interneta resursos ērti pieejamos materiālus.

Virsuzdevums (bet balstoties uz brīvprātības principu) – mēģināt atrast veidu, kā visefektīvāk un jēgpilni vienas mācību stundas ietvarā laika posmā no 22.marta līdz 26.martam sava mācību priekšmeta interesēs izmantot Latvijas vēstures piemērus, mūsu gadījumā - tekstus, foto, kino un video materiālus par 1949.gada 25.marta deportācijām.

Enciklopēdiski raksti

Bleiere, D. 1949. gada 25. marta deportācija Latvijā. Pieejams: <https://enciklopedija.lv/skirklis/108424-1949-gada-25-marta-deport%C4%81cija-Latvij%C4%81>

1949. gada 25. marta deportācija. Vēstures enciklopēdiskā vārdnīca.

Pieejams: https://vesture.eu/1949_gada_25_marta_deport%C4%81cija

1949. gada marta deportācijas. Vikipēdija. Brīvā enciklopēdija. Savā starpā nesaistītas interpretācijas. Izmantojams kritiski.

Latviešu valodā. Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/1949._gada_marta_deport%C4%81cijas

Vācu valodā. Märzdeportationen 1949 im Baltikum. Pieejams:

https://de.wikipedia.org/wiki/M%C3%A4rzdeportationen_1949_im_Baltikum

Angļu valodā. Operation Priboi. Pieejams: https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Priboi

Spāņu valodā. Deportaciones de marzo. Pieejams: https://es.wikipedia.org/wiki/Deportaciones_de_marzo

Krievu valodā. Большая мартовская депортация. Pieejams :

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%88%D0%B0%D1%8F_%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B4%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F

Akadēmiskie pētījumi

Krūmiņš, G. DAŽI JAUNI FAKTI PAR 1949. GADA MARTA DEPORTĀCIJAS ORGANIZĒŠANU UN KOLEKTIVIZĀCIJU (ar kopsavilkumu angļu valodā).

Pieejams: https://www.lvi.lu.lv/lv/LVIZ_2009_files/1numurs/G_Krumins_Dazi_jauni_fakti_LVIZ_2009_1.pdf

LNB kolekcija: Latvijas vēsturnieku komisijas raksti. Pieejams: <http://gramatas.lndb.lv/#collectionItems:id=281>

- Totalitārie režīmi un to represijas Latvijā 1940.-1956. gadā, (2001). 3.sējums
- The hidden and forbidden history of Latvia under Soviet and Nazi occupations, 1940-1991, (2005). 14.sējums
- Okupācijas režīmi Baltijas valstīs, 1940-1991, (2009). 25.sējums

Riekstiņš, J. Par 1949.gada 25.marta genocīda akciju. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/23126>

Strods, H. Latvijas cilvēku izvedēji 1949. gada 25. martā. Pieejams: <http://lpra.vip.lv/izvedeji.html>

Strods, H. The USSR MGB's Top Secret Operation "Priboi" ('Surf') for the Deportation of Population from the Baltic Countries, 25 February; 23 August 1949.

Pieejams: <https://web.archive.org/web/20111105014416/http://vip.latnet.lv/lpra/priboi.htm>

Zālīte, I., Dimante, S. ČETRDESMITO GADU DEPORTĀCIJAS. STRUKTŪRANALĪZE. SAB Totalitārisma seku dokumentēšanas centrs. Pieejams: <http://lpra.vip.lv/strukturanalize.html>

Avotu publikācijas

1949. gada 25.marta deportācija. Dokumenti par Rīgas iedzīvotāju noskaņojumu deportācijas laikā. Latvijas Valsts arhīvs. Pieejams: <http://www.lvarhivs.gov.lv/index3.php?id=1149>

1949. gada 25.marts. Izvesto balsis. 1949. gada 25. martā izvesto balsis : dažu Daugavpils un Ilūkstes apriņķa deportēto ģimeņu likteņi mutvārdu vēstures avotos un arhīva dokumentos. Pieejams: http://du.lv/wp-content/uploads/2016/01/1949.g.25.marts_Izvesto-balsis_2008.pdf

Latvijas iedzīvotāju izsūtīšana 1949. gada 25. martā no Alūksnes apriņķa.
Pieejams: <http://www.itl.rtu.lv/LVA/index3.php?id=5504>

Latvijas PSR iekšlietu ministra Augusta Eglīša ziņojums par LPSR Iekšlietu ministrijas darbību 1949.gada 25.marta deportācijas akcijas laikā (24.4.1949.). Pieejams: <https://www.historia.lv/dokumenti/latvijas-psr-iekšlietu-ministra-augusta-eglisa-zinojums-par-lpsr-iekšlietu-ministrijas>

PSRS iekšlietu ministra S.Kruglova ziņojums Par 1949.gada 25.marta deportācijas akcijas izpildi (18.5.1949.).
Pieejams: <https://www.historia.lv/dokumenti/psrs-iekšlietu-ministra-skruglova-zinojums-par-1949gada-25marta-deportācijas-akcijas>

Statistika

1949. gada martā izsūtīto Latvijas iedzīvotāju saraksti apriņķu un pagastu alfabētiskā secībā. Pieejams: <http://www.archiv.org.lv/dep1941/meklesana49p.php>

1949.gada deportācijas (meklētājs: vārds, uzvārds, dzimšanas gads, apriņķis, pagasts). Pieejams: <http://www.archiv.org.lv/dep1941/meklesana49.php> (iespēja iepazīt statistiskās metodes un datu analīzes prasmes)

Represijas Latvijas laukos. 1944 - 1949. Pieejams: <http://www.itl.rtu.lv/LVA/rll/index.html>

Žurnālistika un publicistika

Brikmane, E. 1949. gada 25. martu pieminot. Pieejams: <https://lvportals.lv/norises/294410-1949-gada-25-martu-pieminot-2018>

Fonds Sibīrijas Bērni. INFORMĀCIJA PAR IZSŪTĪŠANU UZ SIBĪRIJU 1941 UN 1949 GADĀ.
Pieejams: <https://sibirijasberni.lv/about-2/>

Kā Edgars Kauliņš jeb Kauliņtēvs pasargājis savus kolhozniekus no izvešanas 1949.gadā. Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/cilvekstasti/edgara-kaulina-legenda-jeb-ka-kolhoznieks-laudis-no-deportacijam-izglabis.a175047/>

Levits: deportācijas ir latviešu tautas vēsturiskās atmiņas sastāvdaļa. Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/levits-deportācijas-ir-latviešu-tautas-vesturiskas-atminas-sastavdala.a353193/>

Riekstiņš, J. 33 ešelonos izsūtītie. *Latvijas Avīze*, 2004. gada 25.marts.
Pieejams: <https://web.archive.org/web/20110617112915/http://vip.latnet.lv/LPRA/33eshel.htm>

Ziņu portālu informācija, TV reportāžas no piemiņas pasākumiem un intervijas ar deportētajiem (ierakstot atslēgas vārdus.

Memuāri un atmiņas

Kalniete, S. Ar balles korpēm Sibīrijas sniegos, Rīga, Atēna, 2001.

- Recenzija. PIEMIŅA UN VĒSTURES LAPPUSES. PIEBILDE.
Pieejams: https://jaunagaita.net/jg230/JG230_gramatas_Kronta.htm
- Apskats. Pārdzīvojumu kulminācija. Pieejams: http://lpra.vip.lv/pardzivojumu_kulminacija.htm

Represēto likteņstāsti. Pieejams: <https://www.remembranceproject.eu/wp-content/uploads/2017/07/intervijas.pdf>

Fotodokumenti

1949. gada 25. marta deportācija Google „Attēlos”

Muzeju ekspozīcijas un mācību materiāli

Okupācijas muzejs

Represijas. Pieejams: <http://okupacijasmuzejs.lv/lv/skolam/macibu-materiali/dzive-lpsr-19451990-25/>

- Uzdevums darbam ar filmu „Represijas”
- Uzdevums darbam ar filmu „Represijas”. Deportāciju salīdzinājums

- Avotu analīzes uzdevums. Dzīve pirms un pēc deportācijas
- Avotu analīzes uzdevums. No Latvijas deportētās etniskās un sociālās grupas
- Uzdevums darbam ārpus stundas. Deportēto personiskā pieredze
- Uzdevums darbam ārpus stundas. Represiju upuru piemiņas vietas
- Uzdevums darbam ārpus stundas. Represētā intelīģence

Padomju deportācijas. Pieejams: <http://okupacijasmuzejs.lv/files/Padomju%20deport%C4%81cijas%20dl.pdf>

Dokumentālais kino

1949. gada 25. marta atmiņa, piemiņa, ētika. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=F5bWTDE2GBA>

Atslēgas. 1949. gada marta deportācijas un Lielvārdes apbrīnojamais izņēmums. Pieejams: <https://atslegas.tv/>

Deportācijas. Divas nakts, viens noziegums. <https://www.youtube.com/watch?v=y-U2wb8WtcA&t=178s>

Undesirable Elements": How Stalin Deported Nearly 100,000 From The Baltics In Operation "Priboi". Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=GfkC1oE7_Gc

Sibīrijas bērni. Mēs atceramies. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=qIMK6lvotow>

1949.gada 25.marta deportācija

I daļa. PROM NO MĀJĀM. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=g-znrz12Ik>

Pielikums filmai - PROM NO MĀJĀM. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=Vht-NP_0AwQ

II daļa. NOMETINĀJUMĀ. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=87VxdW22Jzk>

III daļa. MĀJUPCEĻŠ. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=a5uGDwk2-nk>

Pielikums filmai – MĀJUPCEĻŠ. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=1d3xm8aBJ7U>

Aktierkino

Deportācija, deportation, депортация (melns humors: igauņu īsfilma kā atbilde mūsdienu Krievijas oficiālai nostājai). Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=3pyt7rpzoCs>

Animācija

Padomju deportācijas - smilšu kino. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=eLTKvJmxNkQ>

Piemiņas kultūra

Mārtiņš Kaprāns. Deportāciju atceres tradīcija Latvijā.

Pieejams: <http://okupacijasmuzejs.lv/lv/latvijas-okupācijas-vesture/neatkarīga-latvija/deportāciju-atceres-tradīcija-latvija>

25. marta atceres pasākumi. Pieejami: https://www.lps.lv/uploads/docs_module/e-Logs_2_2016.pdf

Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena 25. marts Google „Attēlos”

Valsts amatpersonu runas

Valsts prezidents: deportācijas ir latviešu tautas vēsturiskās atmiņas sastāvdaļa. Pieejams:

<https://lvportals.lv/dienaskartiba/314542-valsts-prezidents-deportācijas-ir-latviesu-tautas-vesturiskas-atminas-sastavdala-2020>

Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa uzruna 1949. gada 25. marta deportāciju piemiņas pasākumā. Pieejams:

<https://www.president.lv/lv/jaunumi/zinas/valsts-prezidenta-raimonda-vejona-uzruna-1949-gada-25-marta-deportāciju-pieminas-pasakuma-25710#gsc.tab=0>

Valsts prezidenta uzruna 1949. gada 25. marta deportāciju piemiņas pasākumā pie Brīvības pieminekļa. Pieejams:

<https://www.president.lv/lv/jaunumi/zinas/valsts-prezidenta-uzruna-1949-gada-25-marta-deportāciju-pieminas-pasakuma-pie-brivibas-pieminekla-25418#gsc.tab=0>

Valsts prezidentes runa pie Brīvības pieminekļa Komunistiskā genocīda upuru piemiņas dienā. 25.03.2005. Pieejams:

<http://lpra.vip.lv/vvf25m2005.htm>

Valsts prezidente Vaira Vīķe–Freiberģa: Uzruna Komunistiskā genocīda upuru piemiņas dienā Rīgā, pie Brīvības pieminekļa, 2002.gada 25.martā. Pieejams:

http://lpra.vip.lv/vvf_2002marts.htm

Valsts prezidentes uzruna Komunistiskā terora upuru piemiņas dienā pie Brīvības pieminekļa, 2000.gada 25.martā.

Pieejams: http://lpra.vip.lv/2t_25marts.htm